

การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค:
กรณีศึกษา บ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร
Knowledge Management to Develop Ready-Made Herbal Products:
A Case Study of Ban Phasuk, DonTan Subdistrict,
DonTan District, Mukdahan Province

ปิริยาพร สุวรรณไตรย์¹ และ ชัยวิวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์²

Piriyaporn Suwannatrai¹ and Chaivivat Wongsawat²

¹วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร อ. เมือง จ. มุกดาหาร 49000

¹Mukdahan Community College, Mueang, Mukdahan 49000, Thailand

¹วิทยาลัยชุมชนยโสธร อ. เมือง จ. ยโสธร 35000

¹Yasothon Community College, Mueang, Yasothon Province 35000, Thailand

*Corresponding author : E-mail: piriya18@hotmail.com

(Received: September 20, 2019; Accepted: December 18, 2019)

Abstract: This research aimed to study knowledge management to develop ready-made herbal products and to study the achievement of learning about ready-made herbal products. The population were people who were involved in the herbal processing and local wisdom in the province of Mukdahan and the sample group of Ban Phasuk herbal group, Don Tan district, Mukdahan province. The research of knowledge management to develop ready-made herbal products found that there were a process of collecting knowledge from the villagers, the process of organizing the calendar, keeping herbs, the process of learning about the properties of herbs, the herbal processing, transferring knowledge to others systematically and being accepted as a member of the Mukdahan herb farmers group. The results of the study of learning about ready-made herbal products showed that the achievement of learning about ready-made herbal products had higher learning achievement after studying before learning. This can be accounted for 45.27 percent. The group of project participants were satisfied with the project management at a high level with an average of 4.38

Keywords: Knowledge management, herbal, products

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้เรื่องสมุนไพรพร้อมบริโภค และสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค ประชากร คือผู้แปรรูปสมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรในจังหวัดมุกดาหารและกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จากการศึกษาการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค พบว่าเกิดกระบวนการจัดเก็บความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน กระบวนการจัดการปฏิทินการปลูก การเก็บรักษาสมุนไพร กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสรรพคุณของสมุนไพร การนำสมุนไพรมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้อื่นอย่างเป็นระบบ และได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรกลุ่มสมุนไพรเมืองมุกดาหาร ผลการศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภคจากการศึกษาพบว่าสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพร

พร้อมบริโภคมัสมัทธิผลทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.27 และกลุ่มสมุนไพรผู้ร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการโครงการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.38

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ สมุนไพร ผลิตภัณฑ์

คำนำ

พืชสมุนไพรเป็นสิ่งที่อยู่คู่คนไทยมาเนิ่นนาน ปีแต่เมื่อการแพทย์แผนปัจจุบันเริ่มเข้ามามีบทบาทในบ้านเราสรรพคุณและคุณค่าของสมุนไพรอันเป็นสิ่งที่เรียกได้ว่าภูมิปัญญาโบราณก็เริ่มถูกบดบังไป และถูกทอดทิ้งไปในที่สุด ด้วยเหตุนี้ภาครัฐและองค์กร เริ่มให้ความสนใจ โดยพยายามฟื้นฟูและพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในวงกว้าง อาทิเช่น โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อมุ่งหวังในการสร้างความรู้ให้แก่ประชาชนเข้าใจเห็นความสำคัญของพันธุกรรมพืชในท้องถิ่นตนเอง (Yuyen, 2012) ในปัจจุบันเริ่มมีรายงานทางคลินิกเกี่ยวกับอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดจากการใช้สมุนไพรมากขึ้น สมุนไพรที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา ประกาศเตือนให้ระวังถึงความปลอดภัยจากการใช้ มีมากกว่า 9 ชนิดในปี ค.ศ. 1993 ได้แก่ chaparral, comfrey, yohimbe, lobelia, lernander, willow bark, ma huang, jin bu huan และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีสมุนไพรสกุล *Stephania* และ *Magnolia species* อันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้สมุนไพร สามารถจำแนกได้เป็น 7 กลุ่ม (Wongkrajang and Supharattanasitthi, 2015)

ในแต่ละปีรัฐบาลต้องเสียงบประมาณไปเป็นจำนวนมหาศาลในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน การดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นของประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดอัตราการเจ็บป่วย สมุนไพรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค มีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ที่จะนำเอาสมุนไพรพื้นบ้านมาใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้นของประชาชนเพื่อลดอัตราเจ็บป่วย

ซึ่งจะทำให้ลดค่าใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล (Reimratanakorn, 1999)

การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้กระจายไปอย่างทั่วถึง มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน (Dammee, 2014) ความรู้ได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนั้นแนวคิดและหลักการจัดการความรู้ จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งสำหรับองค์กรทุกระดับ การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ผลักดันให้องค์กรต้องมีการค้นหา สร้าง รวบรวม กลั่นกรอง จัดเก็บ ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้บุคลากรที่ต้องการใช้ เข้าถึงความรู้นั้นได้ตลอดเวลา (Janpen et al., 2012)

จังหวัดมุกดาหาร มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีสภาพภูมิประเทศและระบบนิเวศที่แตกต่างกันหลากหลาย จากการสำรวจพื้นที่ พบว่าปราชญ์พื้นบ้านมีภูมิปัญญาที่เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรจะเป็นผู้สูงวัยและขาดการรวบรวมความรู้เพื่อถ่ายทอดสู่รุ่นต่อไปอย่างเป็นระบบ ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจสภาพการใช้สมุนไพรของผู้ใช้สมุนไพรพบว่า ประเด็นปัญหาที่พบ คือ ผู้ใช้สมุนไพรขาดความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของสมุนไพรและผลข้างเคียงของสมุนไพรที่มีต่อผู้ใช้ที่มีความแตกต่างกัน

จากปัญหาดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรที่เป็นระบบและให้เกิดองค์ความรู้ในการใช้สมุนไพรได้อย่างถูกต้องและการพัฒนาสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สะดวกต่อการนำไปใช้ ดังนั้น การศึกษารั้ครั้งนี้จึงเป็นการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรบ้านผาสุก อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร กับคณะผู้วิจัย โดยมีวัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้เรื่องสมุนไพรพร้อมบริโภค และ 2) เพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก อำเภอตอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้เรื่องสมุนไพรพร้อมบริโภค และเพื่อศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก อำเภอตอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน ธันวาคม 2561 - พฤษภาคม 2562 พื้นที่วิจัย ได้แก่ บ้านผาสุก อำเภอตอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกสมุนไพร บ้านผาสุก อำเภอตอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเพื่อค้นหาสภาพปัญหาและรูปแบบการใช้สมุนไพรในชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรเพื่อการบริโภค แบบวัดสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้ของกลุ่มสมุนไพรเพื่อวัดความรู้ก่อนและหลังเรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค และแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่ม กลุ่มสมุนไพรหลังเข้าร่วมการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรในพื้นที่ โดยการลงพื้นที่สำรวจ ดำเนินการสังเกต สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยและคณะ ใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบการ

เรียนรู้แปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1 2) ประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการจัด กิจกรรมโดยผู้วิจัย และคณะผู้ร่วมกิจกรรม ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้เรียนรู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้การประชุมระดมความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติ 3) จัดซื้อ จัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ จัดกิจกรรมเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย เน้นเรื่องการอนุรักษ์ กระจายพันธุ์ และการนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาแปรรูปให้สะดวกต่อการนำมาใช้ นำมาบริโภค จัดการเรียนรู้เรื่องมาตรฐานคุณภาพสมุนไพร ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยผู้วิจัย และคณะ ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ นักวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้เรียน 4) บันทึกผลการเรียนรู้ ประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสังเกต พฤติกรรม การสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการ 5) เผยแพร่ความรู้ ระดับชุมชนและระดับท้องถิ่นในจังหวัดมุกดาหาร ประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ความพึงพอใจของคนในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ได้จากเครื่องมือเพื่อหาค่าผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้และความพึงพอใจของกลุ่มสมุนไพรโดยใช้โปรแกรม SPSS วิเคราะห์โดยการนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนน ก่อนและหลังกระบวนการ โดยทดสอบค่า t (t-score) นำเสนอในรูปตาราง และการอธิบายได้ตาราง ด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการสรุป ประเด็นหลัก ประเด็นย่อย จัดกลุ่มข้อมูล นำเสนอโดยการพรรณนา และข้อมูล ในส่วนของวิธีการประชุมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (peer assist) นำมาจัดกระทำโดยการสังเคราะห์และพรรณนา

ผลการศึกษา

ผลการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค: กรณีศึกษา บ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

กิจกรรมบ่งชี้ความรู้ คณะวิจัยได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่ในจังหวัดมุกดาหารที่ประสบปัญหาในการใช้สมุนไพรในการอุปโภคบริโภคที่ถูกต้องและเหมาะสมซึ่งพบว่าในพื้นที่ตำบลผาสุก อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร มีการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคตามคำบอกเล่าหากแต่ขาดหลักการที่ชัดเจน อีกทั้งในพื้นที่ที่มีประชาชนชาวบ้านที่มีอายุมากแต่ขาดผู้สืบทอดองค์ความรู้ จึงได้สำรวจความต้องการของคนในพื้นที่ที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้และพร้อมจะสืบทอดองค์ความรู้ ซึ่งมีผู้ที่ประสงค์เข้าร่วมเป็นกลุ่มสมุนไพร จำนวน 30 คน

กิจกรรมการแสวงหาความรู้ จากการศึกษาสภาพการใช้สมุนไพรของชาวบ้านผาสุก

ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร โดยการเปิดเวทีให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การใช้สมุนไพรเพื่อการบริโภค มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบสภาพปัญหาและแนวทางในการใช้สมุนไพรในการบริโภคที่เหมาะสม การจัดเวทีชาวบ้านครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 30 คน ได้ข้อมูลจากการจัดเวทีชาวบ้าน ดังนี้ 1) ประเภทและชนิดของสมุนไพรที่ชาวบ้านปลูกเพื่อการบริโภค ซึ่งพบว่า เป็นสมุนไพรที่ใช้เพื่อการประกอบอาหาร จำนวน 35 ชนิด 2) ประเภทและชนิดของสมุนไพรที่ชาวบ้านปลูกเพื่อการรักษาโรค พบว่า เป็นสมุนไพรที่มีคุณสมบัติในการรักษาโรค จำนวน 14 ชนิด และ3)ประเภทและชนิดของสมุนไพรที่เกิดขึ้นเองและมีคุณสมบัติในการรักษาโรค (Figure 1)



Figure 1. The researcher team surveyed the herbal area, studied the problem of herbs and searched the local wisdom of herbs in the area

กิจกรรมการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจพบว่า ลักษณะในการปลูกสมุนไพรของชาวบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ในการแบ่งพื้นที่ปลูกสมุนไพรและปริมาณในการปลูกสมุนไพร โดยการสำรวจจะสำรวจเฉพาะผู้ที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน พบว่า การปลูกจะเป็นการปลูกในพื้นที่รอบบ้าน เป็นการปลูกแปลงขนาดเล็กใช้บริโภคเฉพาะในครัวเรือน การบำรุงรักษาใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ขี้วัว ขี้ไก่ ซึ่งหลังจากการให้ความรู้เรื่องการจัดการแปลงสมุนไพรแบบผสมผสานให้เหมาะสมกับ

การเติบโตของสมุนไพร และการให้ความรู้เรื่องการจัดการระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ โดยผ่านการศึกษาดูงานในพื้นที่ใกล้เคียงมีบทบาทคล้ายคลึงกัน ทำให้กลุ่มสมุนไพรเกิดความรู้และทักษะในการจัดการแปลงสมุนไพรมากขึ้นและตระหนักจนสามารถกำหนดปฏิทินในการปลูกสมุนไพรแต่ละชนิด จากการที่จัดเวทีชาวบ้านทำให้ทราบว่าชาวบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร มีความต้องการบริโภคสมุนไพรเพื่อการรักษาโรคมะเร็งเป็นจำนวนมาก เนื่องจากในพื้นที่อำเภอดอนตาลมีผู้ที่ป่วยเป็นมะเร็งจำนวนมาก

อีกทั้งในพื้นที่อำเภอตอนตลามีการรักษาแบบแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมโดยหมอเขียว ซึ่งมีแนวทางการรักษาด้วยสมุนไพร หากแต่ชาวบ้านไม่เคยเข้ารับการอบรมด้วยตัวเองหากแต่ใช้การบอกเล่าปากต่อปากแล้วใช้สมุนไพรโดยการขาดหลักการและวิธีการที่ถูกต้องในการใช้สมุนไพร จากปัญหาดังกล่าวทางคณะผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมการให้ความรู้การบริโภคสมุนไพรที่ถูกต้องโดยได้เชิญวิทยากรของค่ายแบบแพทย์ทางเลือกวิถีธรรมมาให้ความรู้และกระบวนการใช้สมุนไพรอย่างถูกต้อง โดยลงมือปฏิบัติจริงทำให้กลุ่มสมุนไพรตระหนักรู้ถึงกระบวนการรักษาโรคตามสรรพคุณของสมุนไพรและรักษาสรรพคุณทางยาของสมุนไพรให้ได้เต็มประสิทธิภาพ

กิจกรรมประมวลความรู้และกลั่นกรองความรู้ จากการลงพื้นที่ของชาวบ้านผาสุก ตำบลตอนตล อำเภอตอนตล จังหวัดมุกดาหาร คณะผู้วิจัยได้ค้นพบปราชญ์ชาวบ้าน คือ นางสาวสกุลไทย อายุ 82 ปี ที่ยังคงรักษาองค์ความรู้การทำสีนวด หรือภาษาปัจจุบันเรียก คือ ลิบมัน ซึ่งวัตถุดิบในการทำ คือ มะพร้าวแก่ขูดละเอียด ขี้ผึ้งจากธรรมชาติ วิธีการทำคือ นำมะพร้าวที่ขูดละเอียดมาคลุกเคล้ากับน้ำร้อนแล้วคั้นเอาแต่หัวกะทิ นำไปเคี่ยวไฟอ่อนจนน้ำมันมะพร้าวลอยขึ้นมาแยกชั้นกับกากตักเอาส่วนหน้าออกมาเคี่ยวกับขี้ผึ้งจนขี้ผึ้งละลาย จึงเทใส่ภาชนะที่เตรียมไว้ เก็บไว้ใช้ทาโรผิปาก มีกลิ่นหอมของกะทิ ซึ่งนางสาวก็ได้อธิบายว่าในอดีตต้องใส่ใบอัมด้วยถึงจะเรียกว่าสีนวด แต่ปัจจุบันใบอัมหายากมากจึงไม่ได้นำมาใส่ไว้ในสีนวด

กิจกรรมการเข้าถึงความรู้ กิจกรรมการสร้างความรู้ของชาวบ้านผาสุก ตำบลตอนตล อำเภอตอนตล จังหวัดมุกดาหาร มีการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการนำสมุนไพรที่มีอยู่มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ได้ง่ายและมีอายุการใช้งานที่ยาวนานขึ้น อีกทั้งต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ในเรื่องของสุขภาพ ซึ่งได้ปฏิบัติการ workshop การทำดอกไม้หมก ซึ่งเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวตลหลวง อำเภอตลหลวง จังหวัดมุกดาหาร ที่ใช้วิธีการนำสมุนไพรที่มีกลิ่นหอมและมีคุณสมบัติในการรักษาอาการปวดหัว ไมเกรน ทั้งยังถือเป็นเครื่องหอม ใช้พอกพลาสไรต์ ใส่ตู้เสื้อผ้า เหน็บใส่มวยผม อีกทั้งเป็นสมุนไพรที่ได้ใช้ทั่วไปในพื้นที่บ้านผาสุก ตำบลตอนตล จังหวัดมุกดาหาร ตลอดการทำกิจกรรมจะเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ลงมือทำเองเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงอันจะทำให้เกิดความรู้ที่ถาวร ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างมากทั้งยังสามารถต่อยอดความรู้เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ได้แก่ สบู่สมุนไพร แชมพูสมุนไพร (Figure 2) ในกิจกรรมนี้ได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์อัมสมุนไพรหายากแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ความรู้ในเรื่องการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีการแจกพันธุ์อัมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไปปลูกและมีการติดตามผลการปลูกว่าได้ผลหรือประสบปัญหาอย่างไร ซึ่งจากการติดตามพบว่าพันธุ์อัมที่แจกไปหลัง 1 เดือน มีความเจริญงอกงามสมบูรณ์ทุกต้น



Figure 2. The researchers transferred the herbal knowledge to the villagers

กิจกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ซึ่งในกิจกรรมนี้ได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์สมุนไพรมหาเภสัชกรผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ความรู้ในเรื่องการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีการแจกพันธุ์อัมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมไปปลูกและมีการติดตามผลการปลูกว่าได้ผลหรือประสบปัญหาอย่างไร ซึ่งจากการติดตามพบว่าพันธุ์อัมที่แจกไปหลัง 1 เดือน มีความเจริญงอกงามสมบูรณ์ทุกต้น

กิจกรรมการจัดเก็บและคืนความรู้ของชาวบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร มีการจัดทำสื่อการทำกิจกรรมของกลุ่มโดยนำเสนอผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook ศูนย์การเรียนรู้กันไต้มุกดาหาร และ Line ซึ่งเป็นทั้งการนำเสนอกิจกรรมและการจัดเก็บข้อมูลให้เข้าถึงง่ายทันต่อยุคสมัย และมีการพัฒนาความรู้ที่ได้เป็นหลักสูตรบริการวิชาการ “หลักสูตรการแปรรูปสมุนไพร” และหลักสูตรพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพและคุณภาพชีวิต “การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อการบริโภค” ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาตามแนวทางของวิทยาลัยชุมชน คือ การใช้กระบวนการ DACUM เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด กิจกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชาวบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสมุนไพรอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การใช้พลังงานทดแทนในการบริหารจัดการน้ำในการปลูกสมุนไพร โดยเข้าศึกษาดูงานที่แปลงสาธิตของนายธนธร วงศ์ประชา อำเภอ นิคมคำสร้อย ศึกษาดูงานการปลูกสมุนไพรผสมผสานแบบอินทรีย์ ณ บ้านสวนเดอะฟรีย์ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการปลูกพืชสมุนไพรแต่ละชนิดที่มีลักษณะแตกต่างกันแต่สามารถเติบโตโดยพึ่งพิงกัน และศึกษาดูงานการแปรรูปสมุนไพร ณ โรงพยาบาล

นิคมคำสร้อย ซึ่งเป็นโรงงานการผลิตสมุนไพรที่ได้รับมาตรฐาน GMP ทั้งยังได้ศึกษาแนวทางการสร้างกลุ่มสมุนไพรเพื่อการปลูกสมุนไพรเพื่อการค้ามาแนวคิดพัฒนาเมืองสมุนไพรมุกดาหาร

กิจกรรมการเรียนรู้ของชาวบ้านผาสุก
ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร คือการสร้างหลักสูตรบริการวิชาการ “หลักสูตรการแปรรูปสมุนไพร” และหลักสูตรพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพและคุณภาพชีวิต “การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อการบริโภค” อันเป็นประโยชน์แก่ชุมชนอื่นที่มีความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นโดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค ผลการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้เรื่องสมุนไพรพร้อมบริโภคของกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดสำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดขึ้นเป็นแนวทาง การจัดการความรู้ของหน่วยงานซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดระบบการจัดเก็บความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน กระบวนการปฏิทินการปลูก การเก็บรักษาสมุนไพร กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร การนำสมุนไพรมาพัฒนาทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ง่ายต่อการใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้อย่างเป็นระบบ และได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรกลุ่มสมุนไพรเมืองมุกดาหารกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร จนได้รับรางวัลจากจังหวัดมุกดาหารว่า เป็นผู้ให้การสนับสนุนโครงการขับเคลื่อนพัฒนาเมืองสมุนไพรจังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2561 (Figure 3)



Figure 3. Dissemination of knowledge gained from the study until receiving award from projects sponsors to move the herbal development project at Mukdahan province in 2018

ผลการศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภครวมของกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก ตำบล ดอนตาล อำเภอดอนตาล โดยใช้แบบทดสอบเกี่ยวกับสมุนไพรที่มีในชุมชน พบว่ากลุ่มสมุนไพร บ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล มีสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภครวมของชาวบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ก่อนเรียน 40.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.60 ผลการทดสอบหลังเรียน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.47 ค่าเฉลี่ย t-score เท่ากับ 18.46 คิดเป็นร้อยละ 45.27 แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความรู้ และความเข้าใจถึงคุณสมบัติของสมุนไพรถูกต้องมากขึ้น และนำไปสู่การใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพภายในครัวเรือนที่ถูกต้อง

ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มสมุนไพรต่อการบริหารจัดการโครงการการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภคกรณีบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จากผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า กลุ่มสมุนไพรส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 50 – 60 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และประกอบอาชีพเกษตรกร และมีความพอใจโดยรวมทุกด้านอยู่ระดับมาก ซึ่งด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ด้านขั้นตอนการจัดกิจกรรม คือ การ

อันดับรองลงมา คือ ด้านผู้จัดกิจกรรม ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม ด้านความสะดวกในการจัดกิจกรรม คือ สถานที่จัดกิจกรรมพอเพียง สะดวก และ ด้านคุณภาพการจัดกิจกรรม คือ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรที่ถูกต้อง

อภิปรายผล

ผลการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้เรื่องสมุนไพรพร้อมบริโภครวมของกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดสำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดขึ้นเป็นแนวทางการจัดการความรู้ของหน่วยงานซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ส่งผลให้เกิดระบบการจัดเก็บความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน มีการจัดทำสื่อการทำกิจกรรมของกลุ่มโดยนำเสนอผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook ศูนย์การเรียนรู้กินได้มุกดาหาร และ Line ซึ่งเป็นทั้งการนำเสนอกิจกรรมและการจัดเก็บข้อมูลให้เข้าถึงง่ายทันต่อยุคสมัย และมีการพัฒนาความรู้ที่ได้เป็นหลักสูตรบริการวิชาการ “หลักสูตรการแปรรูปสมุนไพร” และหลักสูตรพัฒนาทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพและคุณภาพชีวิต “การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อการบริโภค” กระบวนการปฏิบัติในการปลูกสมุนไพรที่เหมาะสมกับสายพันธุ์เพื่อผลผลิตที่ดีที่สุด การเก็บรักษาสสมุนไพรร ทั้งการเก็บเพื่อเป็นพันธุ์ การเก็บเพื่อผลิตเป็นยาสมุนไพร และเก็บรักษาด้วยการแปรรูป กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร มี

การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการสมุนไพร
 อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การใช้พลังงานทดแทนในการ
 บริหารจัดการน้ำในการปลูกสมุนไพร โดยเข้าศึกษาดู
 งานที่แปลงสาธิตของ นายธนธร วงศ์ประชา อำเภอนิคมคำสร้อย ศึกษาดูงานการปลูกสมุนไพร
 ผสมผสานแบบอินทรีย์ ณ บ้านสวนเดอะฟรีย์ เพื่อให้
 ทราบถึงแนวทางการปลูกพืชสมุนไพรแต่ละชนิดที่มี
 ลักษณะแตกต่างกันแต่สามารถเติบโตโดยพึ่งพังกัน
 และศึกษาดูงานการแปรรูปสมุนไพร ณ โรงพยาบาล
 นิคมคำสร้อย ซึ่งเป็นโรงงานการผลิตสมุนไพรที่ได้รับ
 มาตรฐาน GMP ทั้งยังได้ศึกษาแนวทางการสร้างกลุ่ม
 สมุนไพรเพื่อการปลูกสมุนไพรเพื่อการค้ามาแนวคิด
 พัฒนาเมืองสมุนไพรมุกดาหาร การนำสมุนไพรมา
 พัฒนาทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ง่ายต่อการใช้ใน
 ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรม
 อบรมเชิงปฏิบัติการการนำสมุนไพรที่มีอยู่มาพัฒนา
 เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ได้ง่ายและมีอายุการใช้
 งานที่ยาวนานขึ้น อีกทั้งต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบ
 โจทย์ในเรื่องของสุขภาพ ซึ่งได้ปฏิบัติการ
 workshop การทำดอกไม้หมก ซึ่งเป็นภูมิปัญญา
 ดั้งเดิมของชาวดงหลวง อำเภอดงหลวง จังหวัด
 มุกดาหาร ที่ใช้วิธีการนำสมุนไพรที่มีกลิ่นหอมและมี
 คุณสมบัติในการรักษาอาการปวดหัว ไมเกรน ทั้งยัง
 ถือเป็นเครื่องหอม ใช้พกพาใส่รถ ใส่ตู้เสื้อผ้า เหน็บ
 ใส่มวยผม อีกทั้งเป็นสมุนไพรที่ทำได้ทั่วไปในพื้นที่
 บ้านผาสุก ตำบลดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ตลอด
 การทำกิจกรรมจะเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ลง
 มือทำเองเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่เกิดจาก
 ประสบการณ์ตรงอันจะทำให้เกิดความรู้ที่ถาวร ซึ่ง
 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 เป็นอย่างมากทั้งยังสามารถต่อยอดความรู้เป็น
 ผลิตภัณฑ์อื่น ได้แก่ สบู่สมุนไพร แชมพูสมุนไพร
 และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้อย่างเป็น
 ระบบ และได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร
 กลุ่มสมุนไพรเมืองมุกดาหารกับสำนักงาน
 สาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร และสัมฤทธิ์ผลของการ
 เรียนรู้เรื่องผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภคของกลุ่ม

สมุนไพรบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล
 โดยใช้แบบทดสอบเกี่ยวกับสมุนไพรที่มีในชุมชน ซึ่ง
 ให้กลุ่มสมุนไพรทำการทดสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ
 ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 40.77 และมี
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.60 และเมื่อสิ้นสุด
 โครงการได้ทำการทดสอบอีกครั้ง พบว่าผลการ
 ทดสอบครั้งหลังได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 59.23 ส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.47 ค่าเฉลี่ย เมื่อคำนวณ
 ค่า t-score เท่ากับ 18.46 คิดเป็นร้อยละ 45.27
 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสมุนไพร บ้านผาสุก ตำบลดอน
 ตาล อำเภอดอนตาล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง
 เรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทราบถึงคุณสมบัติของ
 สมุนไพรถูกต้องมากขึ้น และนำไปสู่การใช้สมุนไพร
 ในการดูแลสุขภาพภายในครัวเรือนซึ่งสอดคล้องกับ
 การศึกษาของ Maneelert (2017) ศึกษาเรื่อง การ
 พัฒนาสื่อการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง สมุนไพร
 เพื่อสุขภาพ โดยกระบวนการ มีส่วนร่วมของชุมชน
 ในเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อำเภอมะนัง
 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมิน
 สื่อการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์เรื่อง สมุนไพรเพื่อ
 สุขภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า สื่อการสอนที่ได้
 พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด กลุ่ม
 ผู้เรียนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง มี
 ความก้าวหน้าทางการเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยหลังเรียน
 เพิ่มขึ้นและผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจกลุ่ม
 ตัวอย่างที่ใช้ทางสื่อการสอน มีความพึงพอใจอยู่ใน
 ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ
 Ramphaiboon *et al.* (2018) ได้ศึกษาเรื่อง
 การศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการพัฒนา
 ความรู้ทางสุขภาพการใช้สมุนไพรและผลิตภัณฑ์
 สมุนไพรของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง
 อำเภอมะนังจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า
 หลังจากการให้โปรแกรมพบว่าระดับความรู้เกี่ยวกับ
 โรคความดันโลหิตสูงความรู้เรื่องสมุนไพรและ
 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพฤติกรรมการใช้สมุนไพรและ
 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและความรอบรู้ทางสุขภาพมี
 ระดับที่เพิ่มขึ้นแตกต่างจากก่อนการทดลองมีอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูงลดลงก่อนการได้รับโปรแกรม และ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Patsin (2016) ได้ศึกษาเรื่อง สมุนไพรกับวิถีชีวิตของชุมชนบ้านเชียงเหียน ตำบลเขว อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าสมุนไพรที่ปลูกในชุมชนบ้านเชียงเหียนมี 11 ชนิด และสมุนไพรที่เกิดตามธรรมชาติในชุมชนบ้านเชียงเหียน มี 3 ชนิด ชุมชนบ้านเชียงเหียนมีการเก็บยาสมุนไพร ดังนี้ การโค่น การขุด การตัดหรือการเด็ด การถอน และการตาก สำหรับการปรุยาสมุนไพรของชุมชนบ้านเชียงเหียน โดยการนำเอายามาหั่น มาฝาน ตากแดดให้แห้งแล้วตวงชั่งหาปริมาณของยาโดยมีตัวยา 4 ชนิด คือ ยาหม้อหรือยาต้ม ยาลูกกลอน ยาฝน หรือ (ยาฮากไม้) และยาผงส่วนการจำหน่ายยาสมุนไพรของชุมชนบ้านเชียงเหียน จะจำหน่ายภายในชุมชนบริเวณภาคอีสานและภายนอกชุมชนในบริเวณภาคอื่น ๆ ของประเทศ

ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของกลุ่มสมุนไพรต่อการบริหารจัดการโครงการการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค กรณีบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จากผลการตอบแบบสอบถามศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า กลุ่มสมุนไพรส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50 – 60 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีอาชีพเกษตรกร และมีความพอใจโดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ระดับ 0.16 มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saksawangrote *et al.* (2017) ศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินโครงการกระเป๋ยาสมุนไพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เกี่ยวกับโครงการกระเป๋ยาสมุนไพร พบว่า การดำเนินการโครงการกระเป๋ยาในภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก ก่อนการดำเนินการโครงการกระเป๋ยาสมุนไพร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพรเพื่อเสริมสร้างความรู้และความมั่นใจแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการดำเนินงานดังกล่าวรวมทั้งเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tuetun (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมุนไพรไผ่ยุง การศึกษาพบว่า จากการศึกษาทำให้ทราบถึงความก้าวหน้า การค้นคว้าพืชสมุนไพรที่มีอยู่มากมายในธรรมชาติและแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์เป็นผลิตภัณฑ์ไผ่ยุงเป็นอย่างดี ได้ศึกษาสมุนไพรไผ่ยุง ซึ่งการจัดศึกษาค้นคว้า และแสวงหาพืชสมุนไพรใหม่ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ป้องกันที่มีประสิทธิภาพสูงมีความปลอดภัยต่อสิ่งมีชีวิตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้ยังเป็นการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรอันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์อย่างคุ้มค่า ซึ่งได้รวบรวม พืชสมุนไพรและสมุนไพรไทยกับฤทธิ์ในการป้องกันยุงกัด วิธีสกัด การเตรียมผลิตภัณฑ์และวิธีทดลองฤทธิ์ต้องกันยุงกัดในห้องปฏิบัติการ

สรุป

การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรพร้อมบริโภค : กรณีศึกษา บ้านผาสุก ตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร พบว่า กลุ่มสมุนไพร บ้านผาสุก เกิดทักษะในการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ การจัดเก็บความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน กระบวนการจัดการปฏิทินการปลูก การเก็บรักษาสมุนไพร กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร การนำสมุนไพรมาพัฒนาทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้อย่างเป็นระบบ จนได้รับรางวัลจากจังหวัดมุกดาหารว่าเป็นผู้ให้การสนับสนุนโครงการ

ขับเคลื่อนพัฒนาเมืองสมุนไพรจังหวัดมุกดาหาร ปี
พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ สถาบันวิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยชุมชน
มุกดาหาร คณะอาจารย์วิทยาการฝึกอบรม
กระบวนการศึกษาวิจัยชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่ให้
คำปรึกษาแนะแนวทาง และกลุ่มสมุนไพรบ้านผาสุก
ที่ให้ความร่วมมือในงานวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลง
ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Dammee, D. 2014. Long life education:
Development of a learning society
Thailand. Mahidol R2R E-Journal 1(2):
12-30. (in Thai)
- Janpen, P., P. Praneetpolgang and P. Harada.
2012. TQM model for KM systems in
Thai communities. NIDA
Development Journal 50(1): 115-
126. (in Thai)
- Maneelert, C. 2017. The development of e-
learning system on healthy herbs by
the community participation process
in Muang Kaen Pattana municipality
area, Mae Taeng district, Chiang Mai
province. FEU academic review
11(4): 111-127. (in Thai)
- Patsin, T. 2016. Medicinal herbs and ways of
life of Ban Chianhian village, in
Khwao subdistrict, Mueang district,
Maha Sarakham province. Journal
of Research for Development Social
and Community, Rajabhat Maha
Sarakham University 32(6): 140-152.
(in Thai)
- Ramphaiboon, P., R. Charoensup, R. Sunsern
and P. Kanthawee. 2018. Effectives
of the developing health literacy
focusing on herbal and herbal
product program among elderly
people with hypertension at Mae-
Chan district, Chiang Rai province.
Chiang Rai Medical Journal 10(1): 81-
92. (in Thai)
- Reimratanakorn, K. 1999. Food and herb.
Medical Journal of Srinakharinwirot
6(2): 132-138. (in Thai)
- Suksawangrote, S., S. Sampradit, A.
Sarakhsetrin and R. Chantra. 2017.
Project evaluation: Herbal first aid kit
in Suratthani. The Southern College
Network Journal of Nursing and
Public Health 4(3): 63-75. (in Thai)
- Tuetun, B. 2010. Herbal mosquito repellents.
Nursing Journal 39: 140-157. (in Thai)
- Wongkrajang, Y. and W. Supharattanasitthi.
2015. Precautions in using herbs.
(Online). Available: [https://www.
pharmacy.mahidol.ac.th/th/service-
knowledge-article-info.php?id=270](https://www.pharmacy.mahidol.ac.th/th/service-knowledge-article-info.php?id=270)
(July 26, 2019).
- Yuyen, Y. 2012. Indigenous plants of
Thaisongdum in Don Maklua
subdistrict, U Thong district,
SuphanBuri province. SDU Research
Journal Science and Technology
5(2): 99-112. (in Thai)